

Nr. înregistrare WWF: 48/16.02.2024

**Către: Ministerul Energiei
În atenția Dlui Sebastian-Ioan Burduja, Ministru**

Referitor la: Ghidurile solicitantului pentru producerea de energie electrică din surse regenerabile din Fondul pentru modernizare – Producție și Autoconsum

În urma publicării pe site-ul Ministerului Energiei, în data de 18 ianuarie 2024, a anunțului de consultare publică pentru Ghidul solicitantului privind Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei electrice produse din surse regenerabile aferent apelului de proiecte pentru solicitanții din sectorul privat¹ și pentru Ghidul solicitantului privind Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei electrice produse din surse regenerabile pentru autoconsum aferent apelului de proiecte pentru solicitanții din sectorul privat², din cadrul „Programului-cheie 1” - Surse regenerabile de energie și stocarea energiei din Fondul pentru modernizare, vă aducem la cunoștință observațiile WWF-România legate de conținutul acestora, după cum urmează:

I. Observații generale

WWF-România susține sporirea utilizării energiei regenerabile necesare pentru a răspunde obiectivelor naționale și UE privind tranziția energetică. Totodată este de la sine înțeles că această dezvoltare accelerată a surselor regenerabile trebuie să fie echitabilă pentru oameni și nu trebuie să aibă loc în detrimentul naturii, subminând atingerea obiectivelor naționale și europene de conservare a biodiversității și a celor de menținere/ îmbunătățire a stării ecologice a corpurilor de apă.

Parcurgând cele două Ghiduri (Producție și Autoconsum) am constatat că documentele se referă în mod exclusiv la finanțarea de noi capacități de producere a energiei electrice din surse regenerabile, nefiind luată în calcul în cazul hidroenergiei finanțarea modernizării/ reabilitării centralelor existente. Ținând cont de faptul că re tehnologizarea hidrocentralelor vechi prin investiții în tehnologii inovative, poate aduce beneficii atât creșterea producției de energie, cât și prin punerea în practică a unor condiții mai favorabile biodiversității și râurilor, considerăm că astfel de investiții trebuie încurajate și deci, prioritizate raportat la orice alte investiții noi, care vin cu presiuni suplimentare pe sursele de apă ale țării.

¹<https://energie.gov.ro/anunt-consultare-publica-a-ghidul-solicitantului-privind-sprrijinirea-investitiilor-in-noi-capacitati-de-producere-a-energiei-electrice-produsa-din-surse-regenerabile-aferent-apelului-de-proiecte-pentr/>

²<https://energie.gov.ro/anunt-consultare-publica-a-ghidul-solicitantului-privind-sprrijinirea-investitiilor-in-noi-capacitati-de-producere-a-energiei-electrice-produsa-din-surse-regenerabile-pentru-autoconsum-aferent-apelului/>

#NaturaEAcase

Asociația WWF România
Bd. Tudor Vladimirescu nr. 29
Sector 5, București, 050881
Tel: +40 21 3174996
Fax: +40 21 3174997
office@wwf.ro
www.wwf.ro

Astfel, în ceea ce privește investițiile hidroenergetice, ținând cont de impactul semnificativ pe care îl au asupra ecosistemelor râurilor, este importantă încurajarea implementării unor soluții de tip win-win, precum rețehnologizarea în sensul „înverzirii” centralelor existente în locul construirii de noi hidrocentrale. Astfel de soluții ar fi mult mai benefice și ar putea îmbunătăți atât performanțele energetice și economice, cât și condițiile de conservare a biodiversității, precum pasaje funcționale pentru pești, înlocuirea tehnologiilor existente cu tehnologii mai prietenoase cu mediul, în special ihtiofauna cu asigurarea permanentă a debitelor ecologice.

În ceea ce privește investițiile în proiecte noi, WWF atrage atenția asupra faptului că producerea de energie poate fi cu adevărat verde numai în condițiile în care măsuri solide de evitare și conservare a biodiversității sunt implementate în mod corespunzător. Strategia UE privind Biodiversitatea 2030 stabilește un obiectiv important de renaturare a râurilor afectate, precum și obligația pentru Statele Membre de a revizui autorizațiile de gospodărire a apelor pentru a restabili debitele ecologice ale râurilor. Nu în ultimul rând, România este din anul 2015 în infringement pentru construcția MHC-urilor, fapt ce necesită o precauție maximă din partea instituțiilor care gestionează fonduri UE ce ar putea fi alocate pentru a crea presiuni suplimentare pe rețeaua de râuri și arii naturale protejate.

Tot în această linie, considerăm că fără modernizări substanțiale, capacitatea rețelelor electrice existente de a absorbi energia regenerabilă variabilă - solar și vânt a căror generare este mai variabilă și mai incertă decât a altor surse, în funcție de locație, ora din zi, anotimpuri și vreme - va fi rapid epuizată. Astfel, investițiile în modernizarea și adaptarea rețelei la preluarea surselor regenerabile variabile trebuie să crească într-un ritm mai rapid decât cel de bază în investiții noi în energie regenerabilă. În acest sens, este necesară susținerea modernizării rețelei și asigurarea unui suport financiar din Fondul de Modernizare pentru a integra viitoarea producție de regenerabile variabile, ținându-se cont de opțiunile disponibile, precum și promovarea conceptului unei abordări treptate a modernizării rețelei, începând cu cele mai mici costuri, impactul cel mai scăzut și cele mai flexibile categorii.

Totodată am constatat că cele două Ghiduri (Producție și Autoconsum) nu fac nicio mențiune legată de aplicarea principiului Do No Significant Harm (DNSH). Reamintim că, garantarea principiului DNSH este esențială pentru orice investiție din fonduri publice europene. Considerăm că toate proiectele finanțate prin aceste apeluri trebuie să respecte prevederile legislației de mediu și ale legislației naționale ce o transpun, avându-se în vedere și acest principiu. Astfel, solicităm includerea în cele două ghiduri - Producție și Autoconsum - a unui subcapitol/ secțiuni care să facă referire la principiul DNSH și să se prezinte modul în care acesta va fi aplicat proiectelor finanțate care au ca obiectiv implementarea precisă a uneia dintre acțiunile următoare: 1. Realizarea capacităților noi de producere energie electrică din surse eoliene, 2. Realizarea capacităților noi de producere energie electrică din surse solare și 3. Realizarea capacităților noi de producere de energie electrică din surse hidro.

#NaturaEAcase

Asociația WWF România
Bd. Tudor Vladimirescu nr. 29
Sector 5, București, 050881
Tel: +40 21 3174996
Fax: +40 21 3174997
office@wwf.ro
www.wwf.ro

Deoarece programul vizează printre altele și promovarea investițiilor în sectorul de energie curată și eficiență energetică în vederea asigurării contribuției la obiectivele stabilite prin Pactul Ecologic European, este esențial ca orice investiție finanțată să țină cont și de nevoile de conservare ale naturii și menținerea ecosistemelor acvatice, forestiere prin evitarea zonelor sensibile.

De asemenea, după cum se susține și în taxonomia UE/principiul DSH, considerăm că este necesară și stabilirea unor criterii de sustenabilitate bazate pe definiții clare pentru fiecare sursă regenerabilă de energie. În plus, este important ca după primirea cererilor de finanțare pe lângă analiza și verificarea informațiilor generale despre investiție să se realizeze și o evaluare atentă, caz cu caz, a tuturor acestor propuneri de proiecte noi pentru asigurarea unui impact minim asupra mediului.

II. Observații specifice

Apreciem mențiunea legată de arii protejate inclusă în Anexa nr. 1, dar pentru că energia care provine din anumite surse regenerabile a devenit un subiect foarte controversat în ultimii ani, din cauza impacturilor generate de amplasarea și funcționarea unor investiții în zone sensibile, solicităm includerea în cele două ghiduri aflate în consultare publică, a unor clarificări suplimentare pentru planificarea noilor proiecte (hidro și eolian) astfel încât să fie evitate zonele sensibile din punct de vedere al biodiversității și implicit apariția conflictelor majore cu speciile și habitatele de interes conservativ. Astfel solicităm ca printre criteriile de acordare a acestei finanțări în Anexa nr. 1 Grila de verificare a conformității administrative a ofertelor a ambelor ghiduri să se regăsească următoarele criterii și specificații:

Centrale hidroelectrice

1). Zone de excludere - proiectele hidroenergetice vor evita oricare din următoarele zone:

- Secțiuni de râuri cu stare ecologică foarte bună.
- Secțiuni de râuri cu stare ecologică bună combinată cu o clasă hidromorfologică „ușor modificată” sau mai bună.
- Secțiuni de râuri aflate în ariile protejate de categoria a III-a (monumente ale naturii) și a IV-a (rezervații naturale) IUCN, desemnate pentru specii ripariene și habitatele specifice. În România, în categoria IV IUCN intră și acele situri de interes comunitar (SCI-uri) care au fost propuse pentru protejarea speciilor de pești, vidră și rac sau pentru habitatele care sunt pot fi influențate într-un mod negativ.
- Secțiuni de râuri incluse în ariile protejate de categoria I (rezervații științifice) și a II-a (parcuri naționale) IUCN.

2). Zone nefavorabile - noile proiecte hidroenergetice ar trebui permise în astfel de zone doar în cazuri excepționale deoarece aceste zone au o valoare deosebită pentru natură și pentru societate prin serviciile de mediu pe care le furnizează. Acesta ar putea fi cazul, de pildă, al unui

sat montan izolat care nu și-ar putea asigura securitatea energetică durabilă în lipsa hidroenergiei.

- Râuri având o stare ecologică bună, însă clasa hidromorfologică este doar „moderată” fără îndiguiuri (pragurile de pe fundul apei nu sunt considerate diguri în acest context).
- Râuri sau secțiuni de râuri nefragmentate, relevante pentru ecosistem, inclusiv cele care sunt importante pentru continuitate (existente sau potențiale) și pentru transportul și aportul de sediment.
- Sectoare de râu și bazinele de colectare vizate pentru reconstrucție ecologică (de exemplu restaurarea luncilor inundabile conform Planului de Management al Bazinului Fluviului Dunărea).
- Zone sensibile din punct de vedere al biodiversității (de exemplu habitate ale speciilor endemice; reproducerea naturală a speciilor de pești și alte specii aflate în pericol, în special dacă sunt endemice, este amenințată).
- Secțiunile cu curgere liberă (ca ultim refugiu pentru pești și bentos) în lanțurile hidroenergetice existente (pe râuri deja afectate).
- Arii protejate altele decât cele definite pentru categoria de excludere.

3). **Zonele mai puțin favorabile** sunt sectoarele de râu și bazinele de colectare cu o valoare peisagistică și/sau culturală deosebită (parcuri peisagistice, zone pitorești etc.)

4). **Zonele favorabile** sunt toate acele sectoare fluviale și bazine de captare la care nu se aplică nici unul dintre criteriile celorlalte trei categorii.

5). **Specificațiile tehnice** (operare, amplasare, dimensiuni etc.) pentru amenajările hidroenergetice cu impact minim trebuie și ele stabilite pe sectoare de râu:

- evitarea implementării unor proiecte care presupun modificări ale cursului, debitului sau nivelului apei în interiorul ariilor naturale protejate în care apa joacă un rol important în menținerea habitatelor/speciilor sau pe o distanță de 20 km amonte de acestea.
- structurile construite pentru pasajul peștilor trebuie să-și dovedească funcționalitatea, iar, după caz, să permită intervenții ulterioare în scopul creșterii eficienței lor.

Turbine eoliene

În ceea ce privește acest tip de energie solicităm să fie completat pe lângă cerințele de respectarea a IEC/SR EN 61400 și clasificarea în funcție de vânt cu următoarele mențiuni:

- să nu fie instalate în ariilor naturale protejate și în zonele care acoperă rutele de migrație, și să fie asigurată o zonă tampon față de acestea.
- să includă seturile de date adecvate, inclusiv cartografierea zonelor sensibile de faună sălbatică și acolo unde este necesar, să se realizeze anchete specifice pe teren, pentru a identifica dacă investiția nu ar avea niciun impact semnificativ asupra mediului.

#NaturaEAcase

Asociația WWF România
Bd. Tudor Vladimirescu nr. 29
Sector 5, București, 050881
Tel: +40 21 3174996
Fax: +40 21 3174997
office@wwf.ro
www.wwf.ro

- să fie acordată atenție cerințelor exprese de amplasare a parcurilor eoliene din Planurile Naționale de Acțiune aprobate prin Ordin de Ministru ale Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor din România.

De asemenea, considerăm relevant ca ghidurile să fie completate în secțiunea 1.5. Indicatori cu următorii noi indicatori și solicităm ca aceștia să devină obligatorii la nivel de proiecte:

- Indicatorul I.6 - Amplasată proiectelor noi se va face în conformitate cu principiul DNSH. Iar unitatea de măsură va fi: tipurile de acțiuni/proiecte care sunt compatibile cu principiul Do No Significant Harm (DNSH).
- Indicatorul I.7 - Amplasarea proiectelor noi se va face în afara ariilor naturale protejate, pentru a evita apariția unor elemente perturbatoare în apropierea zonelor de habitat și de deplasare a speciilor. Iar unitatea de masura va urmări dacă acestea se regăsesc sau nu într-o astfel de zonă.

Nu în ultimul rând, amintim faptul că, grija pentru natură ar trebui să fie prioritară, fiind baza oricărei dezvoltări, inclusiv a investițiilor în energiile regenerabile. Noile investiții care vor fi finanțate trebuie să țină cont nu doar de riscurile punctuale, ci și de impactul cumulativ, iar construirea acestor trebuie să se facă ținând cont de o planificare corespunzătoare, precum și de impactului economic și social.

Cu stimă,

Orieta Hulea
Director General

